HART VOOR DE TOEKOMST

GROENLINKS TWEEDE KAMERFRACTIE
DEN HAAG, APRIL 2012

GROENLINKS
ZIN IN DE TOEKOMST

WWW.GROENLINKS.NL

HART VOOR DE TOEKOMST

Steeds vaker vraag ik me af: hoe kijken we over 50 jaar terug in de tijd waarin we nu leven? Zijn we dan trots hoe we deze crisistijd hebben aangegrepen om Nederland klaar te maken voor de toekomst? Of hebben we dan enorme spijt dat we kansen hebben gemist?

Is Nederland straks nog wel een open en tolerant land met respect voor verschillen tussen mensen? Krijgen onze kinderen dezelfde kansen voor ontplooiing, scholing en banen als wij? Of een goed pensioen en een betaalbare woning? Kunnen onze kleinkinderen straks nog spelen in een mooi natuurgebied? Is er nog ouderenzorg in een verzorgingstehuis of aan huis? Lijden er straks nog meer mensen door honger, geweld en oorlog, omdat water, voedsel en olie zo schaars geworden zijn dat er om gevochten wordt?

Dat zijn allemaal vragen die mij, en ik vermoed ook u, bezig houden. Het is de hoogste tijd voor een andere kijk op de economie. Ons welzijn hangt niet op groeicijfers. Economische welvaart alleen is niet zaligmakend. Iedereen heeft recht op een prettig en gezond leven vol eerlijke kansen. Niet alleen wijzelf, ook toekomstige generaties.

Ik denk dat we niet lang meer kunnen wachten. We moeten snel wat doen tegen de uitputting van onze energiebronnen, de ongelijke kansen op de arbeidsmarkt en de stilstand op de huizenmarkt. We moeten ook snel iets doen om de zorg en de pensioenen klaar te maken voor de naderende vergrijzing. Wij van GroenLinks willen daar onmiddellijk mee aan de slag. Liever vandaag dan morgen.

GroenLinks heeft een realistisch alternatief voor de bezuinigingen van het kabinet. Bezuinigingen die slecht zijn voor Nederland en haaks staan op onze traditie van tolerantie en gastvrijheid draaien we daarom terug, zoals de bezuinigingen op natuur, cultuur en ontwikkelingssamenwerking. Met onze plannen brengen we de overheidsfinanciën weer op orde en maken we tegelijkertijd een omslag naar een groen en duurzaam Nederland met gelijke kansen voor iedereen. Bijvoorbeeld door de vervuilende industrie te laten betalen voor hun uitstoot, maar tegelijkertijd de arbeidskosten voor bedrijven te verlagen. Op die manier creëren we meer banen en krijgt duurzame innovatie eindelijk kansen in Nederland. Zo kan ons land opbloeien.

Om Nederland sterker uit de crisis te helpen is een duurzame doorbraak nodig. Nederland heeft een enorm potentieel aan innovatieve, groene ondernemers, aan leergierige, ambitieuze studenten, aan deskundige, hardwerkende professionals in de publieke sector, aan creatieve, ondernemende vaklui. Dat potentieel moeten we de ruimte geven, niet afknijpen.

GroenLinks wil een arbeidsmarkt die flexwerkers, jongeren en vrouwen niet uitsluit, maar kansen geeft. Sommige bestaande zekerheden zijn niet meer van deze tijd. Mensen werken tegenwoordig niet meer hun hele leven in hetzelfde bedrijf, maar wisselen veel vaker van baan of switchen van carrière. Of maken van hun hobby hun werk als ze die kans krijgen. Jonge ouders combineren meer dan ooit hun werk met de zorg voor hun kinderen. Ouderen willen steeds vaker langer doorwerken. Dat moet je stimuleren, zodat iedereen meedoet op de arbeidsmarkt.

Het is de hoogste tijd dat de vastgeroeste zekerheden, die mensen in een standaardmal duwen, ingeruild worden voor nieuwe zekerheden. Dat doen we bijvoorbeeld door te investeren in scholing en kinderopvang. En door flexwerkers het recht te geven om een huis te kopen of verlof op te nemen, net als werknemers in vaste dienst. Maar ook door werknemers het recht te geven op flexibele werktijden.

Wij willen een overheid die mensen stimuleert hun lot ter hand te nemen. Ik heb vertrouwen in Nederlanders.

In dit hervormingsplan presenteer ik onze ideeën voor een mooier Nederland. Deze tijd biedt veel kansen voor de transitie naar een andere , duurzame en sociale economie. Een economie die niet eenzijdig gefixeerd is op bezuinigen, maar op bloei van een mooi Nederland met oog voor toekomstige generaties.

Als we het lef maar hebben om onze idealen waar te maken.

Jolande Sap

TIJD VOOR EEN DOORBRAAK

De Nederlandse economie is krakend en piepend tot stilstand gekomen. Terwijl we moeizaam aan het herstellen waren van de gevolgen van de wereldwijde financiële en economische crisis uit 2008, is Nederland opnieuw in een recessie beland. De werkloosheid en het begrotingstekort lopen snel op. En dat terwijl we vóór de recessie al voor fikse uitdagingen stonden. Denk aan de verstarde arbeidsmarkt, de dichtgeslibde woningmarkt en het verstoorde klimaat. Door de kille bezuinigingsdrift van het kabinet is het broze economische herstel in de knop gebroken.

Gerenommeerde economen en gezaghebbende instituten, zoals OESO, de Raad van State en de verschillende planbureaus benoemen feilloos de blinde vlek van dit kabinet: de noodzaak om te hervormen, te vergroenen en te moderniseren.

Het verhaal over orde op zaken stellen dat het kabinet zo graag uitdraagt, is een holle kreet. Het kabinet durft de handen niet te branden aan de noodzakelijke modernisering van het land. Door dit gebrek aan moed loopt onze achterstand alleen maar verder op. Het kabinet wil verder snijden. Maar doorgaan met het bezuinigingsmes helpt geen zier voor de lange termijn. Volgens GroenLinks zijn echte doorbraken nodig.

Het is de hoogste tijd dat er keuzes gemaakt worden die onze welvaart de komende decennia toekomstvast maken. Er is een doorbraak nodig van een economie die op vervuiling en een krimpende energievoorraad draait tot een groene, perspectiefvolle economie. Dat levert nieuwe groene banen op en zorgt ervoor dat mensen niet zonder baan thuis zitten maar aan het werk komen. Zo worden mensen in staat gesteld te worden wie ze kunnen en willen zijn. Iedereen heeft recht op een prettig en gezond leven vol eerlijke kansen. Ons welzijn hangt niet op groeicijfers en economische welvaart alleen is niet zaligmakend. We moeten af van de fixatie op geld als hoogste waarde.

We hebben niet alleen een begrotingstekort, maar ook een duurzaamheidtekort, een zorgtekort en een participatietekort. Bovenal is er een tekort aan lef om Nederland klaar te maken voor de toekomst.

GroenLinks laat zien dat er economisch verantwoorde én toekomstgerichte oplossingen mogelijk zijn. Daarom presenteren wij ‘Hart voor de toekomst’, onze hervormingsplannen voor een groene en duurzame toekomst voor Nederland met eerlijke kansen voor iedereen. Om te laten zien dat het anders moet én kan!

GROENE DOORBRAAK

GroenLinks investeert flink in natuur én vergroent de economie. Nederland was jarenlang een gidsland voor milieu en duurzaamheid in Europa, maar bungelt inmiddels onderaan alle lijstjes. Nergens is de lucht zo vies, het water zo vuil en bijna nergens is er nog zo weinig natuur over als in Nederland. Nederland is de vieze man van Europa aan het worden. Dat moet anders. Dat betekent dat we het natuurafbrekende beleid van dit kabinet ongedaan maken. GroenLinks investeert in natuur en natuurbehoud. Ook in deze tijden van crisis omdat we dat wat we nog aan natuur hebben niet verloren mogen laten gaan.

Dit kabinet legt een ongekende desinteresse aan de dag voor het verduurzamen van de economie. Wij bungelen onderaan de duurzame lijstjes van Europa. Zo wekken alleen Malta, Cyprus en het Verenigd Koninkrijk minder schone energie op dan wij. Veel ondernemers zien het graag anders. Tegen de stroom in proberen duizenden ondernemers, met heel veel ambitie, enthousiasme, verantwoordelijkheidsbesef én inzicht in toekomstige trends schoner en zuiniger te produceren. Zowel kleine pioniers als gevestigde bedrijven zien in dat grondstoffen schaars worden, het klimaat verandert en de wereld voller wordt. Zij zien dat Nederland achterloopt. Zij willen de doorbraak naar een groene economie nu maken omdat zij zich realiseren dat onze huidige manier van produceren en consumeren een doodlopende weg is. GroenLinks is hun bondgenoot.

In de schone energiesector, de groene chemische industrie, de duurzame bouw, het elektrisch vervoer en de afvalrecycling liggen grote kansen om economisch rendement en milieuwinst te combineren. Een land als Duitsland, waar de omslag naar de groene economie begin jaren negentig al is ingezet, laat zien dat een overheid die duidelijk en vasthoudend kiest voor groen en duurzaamheid, een geweldig steun in de rug kan zijn en als katalysator kan werken voor de overgang naar schoon.

ENERGIE EN BELASTING VERGROENEN

We weten dat we anders met energie om moeten gaan dan we nu doen. Grootverbruikers en producenten van fossiele energie worden in Nederland nog steeds aan alle kanten bevoordeeld door de overheid. Jaarlijks krijgen deze kilowattknallers zo'n 5,8 miljard aan belastingvoordeel. Daar staat 1,5 miljard voor groene energie tegenover. Aan die disbalans maakt GroenLinks een eind. De ondernemers zelf, groot en klein, vragen om een reëlere beprijzing van producten en om eerlijke concurrentieverhoudingen. Ook zij willen dat er een gelijk speelveld komt. En dat grootverbruik niet langer flink wordt voorgetrokken.

GroenLinks wil de subsidie op fossiele energie afbouwen. Bedrijven gaan net als consumenten betalen voor grootverbruik en milieuvervuilende energiebronnen worden belast. Dat betekent dat er belasting komt op kolen en accijns op kerosine, olie en rode diesel. Oude, vervuilende industrieën wentelen veel kosten ongestraft op de samenleving af en zij betalen niet voor de milieuschade die zij aanrichten. Ook consumenten betalen lang niet altijd een prijs waarin milieueffecten zijn meegenomen. GroenLinks wil dat de vervuiler betaalt en de vergroener verdient. Dat vraagt om een radicale vergroening van ons belastingstelsel en leidt tot een eerlijkere beprijzing van producten. Concreet betekent het dat energieslurpers als de glastuinbouw en de chemie op den duur gewone prijzen gaan betalen voor gas en stroom. Grote auto's worden verder belast, elektrische auto's bevoordeeld. Vlees eten gaat naar het hoge BTW-tarief. Het isoleren van huizen wordt juist voordelig.

MOBILITEIT

Met een benzineprijs die historische records breekt, vraagt onderhand iedereen zich af: waar houdt dit op? Ook het Internationaal Energie Agentschap denkt dat de olieprijzen de komende jaren niet weer substantieel zullen dalen.

De goedkope olie is simpelweg op. Het heeft weinig zin daarom te treuren. Laten we liever zorgen dat we van onze olieverslaving afkicken. Ruim baan dus voor elektrische auto's, openbaar vervoer en schone stroom.

De Nederlandse wegen staan dag in dag uit vol met blik, zonder dat we nu altijd op tijd komen waar we willen zijn. Het openbaar vervoer is zeker op het platteland geen echt alternatief zodat mensen haast tot de auto zijn veroordeeld. GroenLinks wil dat veranderen. We moeten op een andere manier naar mobiliteit kijken. Ook hier geldt dat winst te halen is door gebruik te laten betalen. En niet blijven investeren in nog meer asfalt.

Economen en verkeersdeskundigen bevestigen het keer op keer: in plaats van meer en bredere wegen aanleggen, is het goedkoper, efficiënter en beter voor het milieu om automobilisten te laten betalen per kilometer. Een spitsheffing helpt het verkeer beter te spreiden. GroenLinks investeert in het regionale en landelijke openbaar vervoersnetwerk en schaft de fiscale bevoordeling van de (lease)-auto af. Daardoor vermindert de druk op de wegen verder en krijgt het milieuvriendelijk alternatief voor de auto ook echt een kans. In combinatie met veel meer mogelijkheden voor thuis- en flexwerken zorgt GroenLinks voor kortere files, blije werknemers en schone lucht.

GROENE BANEN

De omslag in beprijzing van energie, consumptie en mobiliteit is niet alleen goed voor het milieu. Het zorgt ook voor nieuwe groene banen, omdat het innovatie in schone en zuinige productietechnologie stimuleert. Het levert bovendien heel veel geld op, maar liefst 12 miljard in 2015. Dat geld investeert GroenLinks direct terug in de economie door fors de belastingen op arbeid te verlagen. Veel laagbetaald werk is de afgelopen jaren weggesaneerd, omdat de loonkosten te hoog zijn in verhouding tot de productiviteit. Onze plannen zorgen ervoor dat dit werk weer aantrekkelijk wordt voor werkgever en werknemer. Denk hierbij bijvoorbeeld aan banen zoals de klassenassistenten op school of de conciërge in bedrijven.

GELIJKE KANSEN VOOR IEDEREEN

De klassieke instituties op het terrein van arbeid, zorg en inkomen zijn uitgewerkt. Zij houden mensen gevangen in afhankelijkheid: van een uitkering of van instellingen die niet leveren wat mensen nodig hebben. Terwijl we met de vergrijzingsgolf voor de deur juist iedereen nodig hebben. Er valt veel te winnen als we bereid zijn bestaande zekerheden om te bouwen tot nieuwe zekerheden die antwoord bieden op de veranderde samenleving.

Het kabinet Rutte breekt de voorlopers van de nieuwe instituties voor de 21e eeuw juist af. Het persoonsgebonden budget in de zorg, de re-integratiebudgetten op de arbeidsmarkt en de rugzakjes in het onderwijs worden allemaal gedecimeerd. GroenLinks wil mensen juist de mogelijkheid geven om zelf de regie over hun werk en leven te voeren. We draaien deze bezuinigingen daarom terug. Mensen weten zelf als geen ander hoe zij het beste uit zichzelf kunnen halen

NIEUWE ZEKERHEDEN OP DE ARBEIDSMARKT

GroenLinks vindt dat het niet moet uitmaken wat voor soort arbeidscontract je hebt. Of je in vaste dienst bent, werkt via een uitzendbureau, op basis van een tijdelijk contract of als ZZP'er. Iedereen heeft recht op zekerheid. De zekerheid van inkomen nu en een eerlijk pensioen later, de zekerheid van een levenlang leren zodat je kansen toenemen op de arbeidsmarkt.

GroenLinks wil nu de doorbraak maken van de klassieke verzorgingsstaat van werknemers, naar een participatiemaatschappij van werkenden. Daar hoort bij dat mensen niet worden afgedankt in de WW, maar van werk naar werk gaan. In ruil voor een kortere WW-duur komt er een hogere uitkering en de garantie op werk. Vijfenvijftigplussers krijgen niet een enkeltje achter de geraniums, maar kans op een tweede of derde carrière omdat er in hun scholing wordt geïnvesteerd. Wij bouwen de ontslagvergoedingen die in de praktijk vooral ten goede komen aan hoogopgeleide werknemers met de beste arbeidsmarktkansen, om tot een individueel scholingsbudget voor iedereen.

Participatie betekent dat iedereen meedoet. Niet alleen omdat dit goed is voor de economie, maar omdat wij vinden dat ieder mens telt. Daarom maken wij werk goedkoper. We verlagen de belastingen op arbeid, zodat het voor bedrijven aantrekkelijker wordt om mensen in dienst te nemen zonder dat mensen er in netto inkomen op achteruit gaan. We draaien de bezuiniging op kinderopvang terug, omdat we vinden dat kinderen recht hebben op goede opvang. We weten bovendien dat vrouwen minder gaan werken of zelfs stoppen omdat de kinderopvang simpelweg te duur wordt. En dat willen we niet.

GroenLinks ruilt verouderde rechten in voor nieuwe zekerheden. Eerlijk delen, een leven lang leren en werkzekerheid zijn de uitgangspunten van onze moderne participatiesamenleving.

WONINGMARKT

Het kabinet Rutte dacht eigen huisbezitters een plezier te doen met de belofte om de hypotheekrenteaftrek ongemoeid te laten. Maar niets is minder waar. De torenhoge hypotheekschuld die het gevolg is van de ruime aftrek, wordt door Europa en de financiële markten als een risico voor de Nederlandse economie gezien. Iedereen weet dat er iets gaat gebeuren. De vraag is alleen wanneer. En deze onzekerheid heeft de hele woningmarkt en de bouwsector lam gelegd. Aan die onzekerheid maken we een einde. We schaffen de hypotheekrenteaftrek geleidelijk af. Op die manier weet iedereen waar hij aan toe is en is er voldoende tijd voor huizenkopers, -bezitters en -verkopers om zich voor te bereiden op de veranderingen. GroenLinks wil de bouwsector een impuls geven door een fiscale stimuleringsregeling voor woningisolatie.

Zo slaan we twee vliegen in één klap: we stimuleren energiebesparing en creëren nieuwe groene banen.

GroenLinks wil de kansen voor starters op de woningmarkt verbeteren door zowel de huur- als de koopmarkt fors te moderniseren. Wij pakken scheefhuren aan, door een huurbelasting in te voeren. Wie ondanks een goed inkomen in een sociale huurwoning blijft, gaat meer huur betalen. Of koopt zijn woning. Bij verhuizing kan de corporatie de woning weer terugkopen. Zo komt het overheidsgeld bij de laagste inkomens terecht, blijven buurten gemengd en ontstaat een grote sociale koopsector met honderdduizenden betaalbare woningen.

Zulke 'te woon'-varianten, tussen huur en koop in, zijn hard nodig, want koophuizen zijn nu vaak onbetaalbaar. De hypotheekrenteaftrek bevoordeelt de hogere inkomens, drijft de prijzen op en kost de overheid handen vol geld. Een geleidelijk afschaffing van deze aftrekpost is onvermijdelijk. Dan kan op termijn het eigenwoningforfait worden afgebouwd, evenals de overdrachtsbelasting bij verkoop van een huis. Zo scheppen we minder schulden en komt er meer doorstroming. Op korte termijn leveren onze voorstellen voor de woningmarkt circa 1 miljard op, op langere termijn verbeteren ze de houdbaarheid van de overheidsfinanciën met bijna 8,5 miljard.

PENSIOENEN

De voorstellen van het kabinet voor verhoging van de AOW-leeftijd en het pensioenakkoord van werkgevers en vakbonden zijn wat GroenLinks betreft niet goed genoeg. Jongere generaties trekken aan het kortste eind omdat de verhoging van de pensioenleeftijd te traag wordt doorgevoerd. Volgens berekeningen van gezaghebbende economen is er een tekort van 200 miljard in de pensioenkassen dat alleen door een snellere verhoging van de pensioenleeftijd kan worden ingelopen. GroenLinks wil daarom de pensioenleeftijd sneller verhogen, met 3 maanden per jaar, zodat in 2016 de 66 jaar en in 2020 de 67 jaar is bereikt. Vanaf 2020 wordt de verdere stijging van de pensioenleeftijd gekoppeld aan de stijging van de gemiddelde levensverwachting.

Ook de positie van laagopgeleide ouderen is niet goed genoeg geregeld in de pensioenplannen van kabinet en sociale partners. GroenLinks wil dat er voor deze groep die vroeg is begonnen met werk en vaak in een zwaar beroep werkt een betere compensatie komt. Wij willen bovendien de solidariteit tussen generaties versterken door ouderen die over een goed aanvullend pensioen beschikken in een hoger tempo te laten meebetalen aan de AOW-premie.

Om de houdbaarheid van het pensioenstelsel verder te versterken wordt het fiscale kader voor de pensioenopbouw versoberd en de pensioengrondslag gemaximeerd op een inkomen van anderhalf modaal.

ZORG

Goede zorg is een basisrecht dat voor iedereen toegankelijk en betaalbaar moet zijn. Telkens weer blijkt dat mensen voor goede zorg best willen betalen. Maar oneindig kunnen de kosten natuurlijk niet groeien. Toch zijn er wel degelijk mogelijkheden om de zorg beter, goedkoper en eerlijker te organiseren. Door de zorg meer inkomensafhankelijk te financieren, gaan de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen en kan de bureaucratische zorgtoeslag worden afgeschaft. De laagste inkomens worden daarvoor gecompenseerd.

Het kabinet bezuinigt dom en kortzichtig op de zorg. Het schrapt juist in die delen van de zorg die goed en goedkoop zijn: de persoonsgebonden budgetten (PGB) en de huisartsenzorg. Door deze maatregelen nemen de zorgkosten juist toe. GroenLinks wil de eigen regie versterken, investeren in preventie, en zorg zoveel mogelijk verplaatsen van instellingen naar thuis. Wij investeren daarom in PGB's, meer wijkverpleegkundigen en schrappen de eigen bijdrage in de GGZ. We verdienen dat meer dan terug door te bezuinigingen op de geneesmiddelenindustrie en op de topinkomens van specialisten en bestuurders in de zorg. Ook zorgen we ervoor dat mensen met een beperkte zorgbehoefte langer thuis kunnen blijven wonen. Dat bespaart niet alleen op de zorgkosten, maar dat vinden mensen zelf ook prettiger.

EERLIJK DELEN

GroenLinks kiest voor een samenleving waarin iedereen een kans krijgt. Waarin we niet met wantrouwen naar een ander kijken, maar elkaar open tegemoet treden. Waarin we verder kijken dan naar wat we gewend zijn. Niet gebonden aan de grenzen van ons land.

GroenLinks investeert in inburgering, omdat dit mensen meer perspectief biedt zelf een bestaan op te bouwen. Omdat iedereen de mogelijkheid moet krijgen goed te beginnen. Kennis van de Nederlandse taal vergroot de kans op succes bij het volgen van een opleiding of bij het zoeken naar werk. Die kans moet iedereen krijgen. Daarop bezuinigen is kortzichtig.

GroenLinks investeert in rechtsbijstand en draait het verhogen van de griffierechten terug. Burgers moeten toegang tot de rechter houden. Dat mag niet afhankelijk zijn van de inhoud van je beurs.

Een vrijzinnige samenleving kan niet zonder een open cultuur van verschil en debat.
Een bruisende culturele sector is daar een voorwaarde voor. De BTW-verhoging en de forse bezuinigingen hebben een kaalslag veroorzaakt die de toegankelijkheid beperkt en het aanbod verschraalt. GroenLinks investeert in cultuur en draait de BTW-verhoging terug.

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Ontwikkelingslanden hebben de crisis niet veroorzaakt, maar vangen wel de grootste klappen op. Tegelijkertijd zijn de gevolgen van klimaatverandering het grootst in landen die er niet goed voor staan. Die gevolgen nemen fors toe, met alle risico's van dien. Het is pervers dat de afspraak over de besteding van 0.7% van het Nederlands bruto nationaal inkomen (BNI) aan ontwikkelingssamenwerking onder druk staat. Meer dan ooit moet Nederland zich inzetten voor de gevolgen van klimaatverandering, maar ook bijdragen aan vermindering van de kindersterfte, toegang tot schoon drinkwater, betaalbare medicijnen, eerlijke handel en stabiliteit in ontwikkelingslanden. GroenLinks draait daarom eerdere bezuinigingen op ontwikkelingssamenwerking terug naar 0.8% van ons BNI.

DE CRISIS EERLIJK DELEN

De economische crisis en de oplopende werkloosheid hebben gevolgen voor iedereen. De koopkracht neemt af en de druk op mensen die het niet breed hebben neemt toe. GroenLinks wil de gevolgen van de crisis eerlijk verdelen. Dat betekent dat we mensen helpen die het minste hebben. Concreet betekent het dat het sociaal minimum niet wordt verlaagd en dat de huishoudtoets niet wordt ingevoerd. Het bedrag dat hier voor nodig is kan worden gevonden door in de vijfde schijf van de inkomstenbelasting 60% vanaf 150.000 euro te rekenen. Andere maatregelen zijn een tijdelijke verhoging van de vermogensrendementsbelasting van 30% naar 40%, een verhoging van de bankenbelasting en een zwaardere belasting van bonussen.

KEUZES VOOR DE TOEKOMST & EUROPA

De Europese begrotingsnorm van maximaal 3% tekort is niet in marmer gebeiteld. De regels van het Stabiliteits- en Groeipact bieden ruimte om ervan af te wijken in uitzonderlijke omstandigheden. Daarbij heeft de Europese Commissie het voortouw. De Raad van Ministers kan de Commissie corrigeren. Commissie en Raad hebben half maart nog besloten om Spanje in 2012 een begrotingstekort van 5,3% in plaats van 4,4% toe te staan, op voorwaarde dat Madrid extra hervormingen doorvoert.
De verslechterde economische situatie lag ten grondslag aan dat besluit. Ook voor Nederland geldt dat de groeiprognose, op grond waarvan in 2009 is besloten dat ons land tot 2013 de tijd zou krijgen om opnieuw aan de 3%-norm te voldoen, inmiddels is achterhaald door de recessie. Bij het toestaan van een hoger tekort is wel van belang, zo stelt het Stabiliteits- en Groeipact, dat de houdbaarheid van de begroting op middellange termijn verzekerd is.

Met dit hervormingsplan kan Nederland de Europese Commissie ervan overtuigen dat het met de houdbaarheid van de begroting wel goed zit. De structurele hervormingen die GroenLinks voorstelt zijn meer dan voldoende om de overheidsfinanciën houdbaar te maken.

Door de hervormingen uit te smeren over meer jaren, kan worden voorkomen dat de Nederlandse economie nog sterker gaat krimpen. Dat zou slecht zijn voor de eurozone als geheel. Die komt dit jaar toch al in een recessie terecht, volgens de prognose van de Commissie. Overhaaste bezuinigingen in een triple-A-land als Nederland verdiepen de recessie nodeloos. Zij vergroten de kans dat de schuldencrisis opnieuw oplaait. Het wordt voor de zwakkere eurolanden alleen maar moeilijker om het vertrouwen van de financiële markten te herwinnen als hun bezuinigingsplannen keer op keer worden ingehaald door de recessie. Zij moeten zich juist kunnen optrekken aan sterkere eurolanden die blijven investeren in de Europese economie, zoals GroenLinks met dit hervormingsplan beoogt.

Volgens het Stabiliteits- en Groeipact dient de Europese Commissie, bij de beoordeling van begrotingstekorten, bijzondere aandacht te besteden aan de financiële bijdragen van eurolanden ter bevordering van de internationale solidariteit.[1] Die bepaling wint aan relevantie nu de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking van de EU-landen teruglopen. De EU dreigt haar belofte om in 2015 0,7% van het gezamenlijke BNI te besteden aan ontwikkelingssamenwerking niet waar te kunnen maken. Door de Nederlandse bezuiniging terug te draaien, draagt GroenLinks bij aan de verwezenlijking van de Europese doelstelling en aan de internationale geloofwaardigheid van de EU.
De recessie in de eurozone, de schuldencrisis in Zuid-Europa en de verhoogde bijdrage aan ontwikkelingssamenwerking vormen samen een uitzonderlijke omstandigheid die rechtvaardigt dat Nederland een jaar langer de tijd krijgt om te voldoen aan de 3%-norm. Met dit doorbraakpakket van structurele hervormingen en investeringen biedt GroenLinks eurocommissaris Olli Rehn een ‘offer he can’t refuse’.[2]

[1] Zie artikel 3 van verordening 1467/97 EG over de bespoediging en verduidelijking van de tenuitvoerlegging van de procedure bij buitensporige tekorten, zoals gewijzigd door verordening 1177/2011 EU.
[2] Mocht de Europese Commissie niettemin aandringen op een begrotingstekort van 3% in 2013, dan verschuift GroenLinks enkele intensiveringen uit dit hervormingsplan naar 2014, terwijl een aantal lastenverzwaringen naar voren wordt gehaald.

FINANCIËLE BIJSLUITER

Uitgangspunt voor het financiële kader van GroenLinks is dat het huishoudboekje vanzelfsprekend op orde moet worden gebracht, maar dat er grotere en belangrijkere uitdagingen zijn. De Nederlandse economie moet zich klaar maken voor een nieuw tijdperk van schaarse olie en grondstoffen en van vergrijzing van de bevolking. De overheid kan dit stimuleren door milieubelastende consumptie en productie zwaarder aan te slaan en de opbrengsten te benutten om het huishoudboekje op orde te brengen en arbeid goedkoper te maken. Op die manier benutten we de crisis als kans om tot een doorbraak naar een groene en sociale economie te komen.

Economisch gezien is het onverstandig om de noodzakelijke hervormingen in een te hoog tempo door te voeren, omdat de toch al zwakke economie dan in een langdurige crisis terecht kan komen. Maar we voelen wel de urgentie om nu een doorbraak te maken, dus op de lange baan schuiven is ook geen optie. We kiezen daarom voor een stevige middenpositie:

- in 2013 starten we met ons ambitieus hervormingsprogramma en verbeteren we het tekort met 8 miljard
- in 2014 voldoen we aan de Europese begrotingsnorm van maximaal 3% tekort
- in 2015 leveren onze hervormingen in totaal 12 miljard op en loopt het tekort terug tot 1,8%

FINANCIEEL KADER GROENLINKS

	2013	2014	2015
EMU-saldo CPB (%BBP)	-4,6	-4,1	-3,3
GL hervormingen (miljard)	8	10	12
EMU-saldo GL[1] (%BBP)	-3,6	-3	-1,8

[1] inclusief uitverdieneffecten

FINANCIEEL KADER: BIJDRAGE AAN DE VERBETERING VAN HET EMU-SALDO PER SECTOR (IN MILJARDEN EURO'S)

	2013	2015
Energie, milieu en natuur	3	6
Mobiliteit	4	6
Arbeidsmarkt	-10	-15,5
Woningmarkt	1,5	2,5
Pensioenen	3	4
Zorg	1,5	2,5
Eerlijk delen	5	6,5
TOTAAL	**8**	**12**